

Provinciale Waterstaat van Groningen

Nr. 4254.

GRONINGEN,

11/April 1950.

BIJLAGEN } terug
 } nieuw

div. -

PROVINCIALE PLANOLOGISCHE
DIENST IN GRONINGEN
531 1950
-07.526

Bericht op Kantbesch. Ged. Staten
d.d. 23 Febr. 1950, nr 2837, 1e afd.

ONDERWERP: Windwatermolen nr 63 ;
Waterschap Vredewold (gemeente Leek).

Naar aanleiding van de door ^{der} Burgemeester van de gemeente Leek naar voren gebrachte bezwaren tegen het behoud van nevenvermelde windwatermolen, hadden de leden van de Provinciale Molencommissie, de heren Van der Veen, Wiertsema en ondergetekende op 30 Maart j.l. een onderhoud met het bestuur van het waterschap Vredewold. Het blijkt, dat het waterschap in de komende jaren voor grote uitgaven staat.

Het vernieuwen van de bij het waterschap in onderhoud zijnde beschoeiing langs het Hoendiep, alsmede het op hoogte brengen van de polderkaden vergt van het waterschap, na aftrek van de toegezegde overheidssubsidies, bedragen van respectievelijk f.36.000,- en f.16.000,-.

De waterschapslasten zullen daardoor het komende dienstjaar 1950/1951 gebracht worden op f.24,65 per ha, hetgeen voor de betreffende ingelanden een zware belasting betekent, vooral als de betrekkelijk geringe cultuurwaarde van de grond in deze contreiën in acht wordt genomen.

Het bestuur stelt zich daarom op het standpunt, dat de uiterste belastinggrens is bereikt en dat een verdere

AAN:

verhoging van de waterschapslasten niet kan worden voor-

DE HEER SECRETARIS VAN DE
PROVINCIALE MOLENCOMMISSIE
Ir. J. DIEPERINK,
GRONINGEN

gesteld; het waterschapsbestuur meent derhalve, dat van de ingelanden uit financiële overwegingen geen bijdrage meer kan worden gevraagd voor het weder in bedrijf stellen van de windmolen, en is voorts van oordeel, dat het bij een gecombineerde wind- en motorbemaling bovendien de gevolgen krijgt te dragen van een veel duurdere exploitatie.

De Burgemeester van Leek komt in zijn brief van 20 Februari 1950 (nr 1259/1.853.2, overgelegd bij nevenvermelde kantbeschikking van Gedeputeerde Staten) tot nagenoeg dezelfde conclusie. Enkele daarin vermelde, door het waterschapsbestuur uitgewerkte berekeningen zijn echter aanvechtbaar. Vooreerst mag in dit verband worden opgemerkt, dat de optellingen van de in laatstgenoemde brief voorkomende exploitatiebegroting van een uitsluitende elektrische bemaling en van een gecombineerde wind- en motorbemaling niet sluiten op een bedrag van respectievelijk f.1772,- en f.3000,-, doch behoren te zijn respectievelijk f.2772,- en f.3.500,-, zodat het nadelige verschil in de exploitatiekosten op de door het waterschapsbestuur aangenomen basis slechts f.728,- bedraagt. Deze basis is ten aanzien van de windbemaling wel zeer ongunstig opgezet, omdat verondersteld wordt, dat slechts 1/4 van het overtollige polderwater door de windmolen zou kunnen worden uitgemaal.

De ervaring leert dat bij een goed functionerende windwatermolen in de regel op minstens de helft daarvan mag worden gerekend. In verband met het bij geringe elektrische stroomafname, onvoordelige electriciteitstarief, levert een herziening van bovenbedoelde berekeningsbasis slechts een geringe daling op van het nadelige verschil in de exploitatiekosten. Na uitwerking blijkt dat bij een gecombineerde bemaling de exploitatiekosten circa f.560,- of f.1,- per ha per jaar

PROVINCIALE WATERSCHAPS-
 COMMISSIE
 Nr. 3. 2. 1950

hoger zullen zijn dan bij een bemaling met gebruikmaking van uitsluitend motorische kracht.

Dit behoeft bij toekenning van enige subsidie in deze (bij voorbeeld t.z.t. op grond van de nog niet van kracht zijnde Wet Bescherming Waterstaatswerken oorlogstijd) geen onoverkomenlijk bezwaar te zijn.

Moeilijker is het echter thans het herstel van de mden te verwezenlijken.

(Sedert de dezerzijds opgemaakte) ramingen (in de vorige jaren) ^{zijn gemaakt} hebben de weersinvloeden (o.m. van de afgelopen winter) aan de molen verdere ^{schade} afbreuk gedaan. Voorts zijn sedert dien de arbeidslonen gestegen, zodat met een hogere uitgave voor de totale herstelkosten rekening moet worden gehouden.

Het waterschapsbestuur taxeert deze op f.13.300,-, welke prijsopgave aan de hoge kant moet worden geacht, vooral wanneer in aanmerking wordt genomen, dat diverse onderdelen voor het herstel immers in de naaste toekomst betrokken kunnen worden van andere, voor de sloop bestemde windmolens. Vermoedelijk zal momenteel kunnen worden volstaan met een bedrag van f.12.000,- voor het algehele herstel van de windmolen.

Aannemende dat het Rijk hierin voor 1/3 deel of f.4.000,-, de Provincie voor 10% of 1200,- en de gemeente Leek eveneens voor 10% of f.1200,- bijdraagt, zal f.5600,- voor het herstel van de molen ten laste komen van het waterschap Vredewold en van eventuele particuliere belanghebbenden.

Het waterschapsbestuur voelt, zoals hierboven reeds is opgemerkt, weinig voor een bijdrage in de herstelkosten, daar de financiële toestand van het waterschap zulks

niet gedooft, maar het is wel bereid een en ander op een ingelanden-vergadering (eerstkomende eind April 1950) te bespreken en nogmaals te overwegen, zodra over concrete cijfers inzake de toe te kennen subsidie-bedragen wordt beschikt.

Het waterschapsbestuur realiseert zich (m.i.) in dit geval niet voldoende, dat het eventueel slopen van de windmolen voor het waterschap ook financiële consequenties met zich meebrengt, daar behalve de kosten van het slopen gerekend dient te worden op het maken van een overkapping in de een of andere vorm boven de pas vernieuwde vijzel, vijzelbak en uitloop in plaats van de windmolen.

(Ik geef de Commissie) in overweging (het) College (van Ge-deputeerde Staten te adviseren naar aanleiding van de brief van de Burgemeester van Leek en van het dezerzijds gepleegd, mondelinge overleg met) het bestuur van het waterschap Vredewold, (dit bestuur) de bovenvermelde argumenten voor het behoud van de windwatermolen onder de aandacht te brengen en (van de mogelijkheden tot het verstrekken van bovenstaande subsidie-bedragen in kennis te stellen onder uitnodiging (om) over deze kwestie op een algemene ingelanden-vergadering een definitief besluit te nemen.

Voorts ware de Burgemeester van Leek hiervan op de hoogte te brengen en te verzoeken te bevorderen, dat de gemeente Leek een bijdrage ineens van f.1200,- toezegt, ingeval tot het herstel van de onderhavige windwatermolen wordt overgegaan.

DE INGENIEUR VAN DE
PROVINCIALE WATERSTAAT:

[Handwritten signature]

ar

Provinciale Molencommissie

660.

2

24 Mei 1950.

kantbrief d.d.
23-2-'50 nr 2837, 1e afd.

AAN:
Heren Gedeputeerde Staten
der provincie
Groningen.-

watermolen van het water-
schap „Vredewold" te Oostwold.

Onder terugzending van de onze Commissie bij nevenvermelde kant-
brief en bericht en raad in hⁿden gestelde brief van de burgemeester
van Leek, hebben wij de eer Uw College het volgende te berichten.

Enkele leden van de Commissie hadden een onderhoud met het be-
stuur van het waterschap Vredewold, waarbij is gebleken, dat het wa-
terschap in de komende jaren voor grote uitgaven staat.

Het vernieuwen van de bij het waterschap in onderhoud zijnde be-
scheefing langs het Hoendiep, alsmede het op hoogte brengen van de
polderkaden vergt van het waterschap, na aftrek van de toegezegde
overheidssubsidies, bedragen van respectievelijk f.36.000.— en
f.16.000.—. De waterschapslasten zullen daardoor het komende dienst-
jaar 1950/1951 gebracht worden op f.24,65 per ha, hetgeen voor de be-
treffende ingelanden een zware belasting betekent, vooral als de be-
trekkelijk geringe cultuurwaarde van de grond in deze contreien in
acht wordt genomen.

Het bestuur stelt zich daarom op het standpunt, dat de uiterste
belastinggrens is bereikt en dat een verdere verhoging van de water-
schapslasten niet kan worden voorgesteld. Het waterschap meent der-
halve, dat van de ingelanden uit financiële overwegingen geen bijdrage
meer kan worden gevraagd voor het weder in bedrijf stellen van de wind-
molens, en is voorts van oordeel, dat het bij een gecombineerde wind- en
motorbemaling bevendien de gevolgen krijgt te dragen van een veel duur-
dere exploitatie.

De burgemeester komt in zijn brief van 20 Februari 1950 nr 1259
tot nagenoeg dezelfde conclusie. Enkele daarin vermelde, door het wa-
terschap uitgewerkte berekeningen, zijn echter aanvechtbaar. Vooreerst

mag

- 2 -

mag in dit verband worden opgemerkt, dat de optellingen van de in laatstgenoemde brief voorkomende exploitatiebegroting van een uitsluitende elektrische bemaling en van een gecombineerde wind- en motorbemaling niet sluiten op een bedrag van respectievelijk f.1772.— en f.3.000.— doch behoren te zijn respectievelijk f.2.772.— en f.3.500.—, zodat het nadelig verschil in de exploitatiekosten op de door het waterschapsbestuur aangenomen basis slechts f.728.— bedraagt. Deze basis is ten aanzien van de windbemaling wel zeer ongunstig opgezet, omdat verondersteld wordt, dat slechts $\frac{1}{2}$ van het overtollige polderwater door de windmolen zou kunnen worden uitgemalen. De ervaring leert, dat bij een goed functionerende windwatermolen op minstens de helft daarvan mag worden gerekend. In verband met het bij geringe elektrische stroomafname onvoordelige electriciteitstarief, levert een herziening van bovenbedoelde berekeningsbasis slechts een geringe daling op van het nadelige verschil in de exploitatiekosten.

Na uitwerking blijkt, dat bij een gecombineerde bemaling de exploitatiekosten —circa f.560.— of f.1.— per ha per jaar hoger zullen zijn dan bij een bemaling met gebruikmaking van uitsluitend motorische kracht. Dit behoeft bij toekenning van enige subsidie in deze (bij voorbeeld t.s.t. op grond van de nog niet van kracht zijnde Wet Bescherming Waterstaatswerken oorlogstijd) geen onoverkomelijk bezwaar te zijn.

Moelijker is het echter thans het herstel van de molen te verwezenlijken. Nadat de in Uw brief d.d. 22 Juli 1949 nr 9598, 1e afd., vermelde ramingen zijn gemaakt, hebben de weersinvloeden (o.m. van de afgelopen winter) aan de molen verdere schade gedaan. Voorts zijn sedertdien de arbeidslonen gestegen, zodat met een hogere uitgave voor de totale herstelkosten rekening moet worden gehouden. Het waterschapsbestuur taxeert deze op f.13.300.—, welke prijsopgave aan de hoge kant moet worden geacht, vooral wanneer in aanmerking wordt genomen, dat diverse onderdelen voor het herstel immers in de naaste toekomst betrokken kunnen worden van andere, voor de sloop bestemde windmolens. Vermoedelijk zal momenteel kunnen worden volstaan met een bedrag van f.12.000.— voor het algehele herstel van de windmolen.

Aannemende dat het Rijk hierin voor $\frac{1}{3}$ deel of f.4.000.—, de Provincie voor 10% of f.1200.— en de gemeente Leek eveneens voor 10% of f.1200.— bijdraagt, zal f.5,600.— voor het herstel van de molen ten laste van het waterschap Vredewold en van eventuele particuliere belanghebbenden.

Het waterschapsbestuur voelt — zoals hierboven reeds is opgemerkt — weinig voor een bijdrage in de herstelkosten, daar de financiële toestand van het waterschap zulks niet gedoogt, maar is wel bereid een en ander op een ingelanden-vergadering te bespreken en nogmaals te overwegen, zodra

over

- 3 -

over concrete cijfers inzake de toe te kennen subsidie-bedragen wordt beschikt.

Het waterschapsbestuur realiseert zich o.i. in dit geval niet voldoende, dat het eventueel slopen van de windmolen voor het waterschap ook financiële consequenties met zich meebrengt, daar behalve de kosten van het slopen gerekend dient te worden op het maken van een overkapping in de een of andere vorm boven de pas vernieuwde vijzel, vijzelbak en uitloop in plaats van de windmolen.

Wij geven Uw College in overweging het bestuur van het waterschap Vredewold de bovenvermelde argumenten voor het behoud van de windwatermolen onder de aandacht te brengen en het bestuur met de mogelijkheden tot het verstrekken van bovenstaande subsidiebedragen in kennis te stellen onder uitnodiging over deze kwestie op een algemene ingelanden-vergadering een definitief besluit te nemen.

Voorts ware de burgemeester van Leek hiervan op de hoogte te brengen en te verzoeken te bevorderen, dat de gemeente Leek een bijdrage ineens van f.1200.— toezegt, ingeval tot het herstel van de onderhavige windwatermolen wordt overgegaan.

Namens de Provinciale Molencommissie,

(voorzitter)

(secretaris)